

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Органам управління
освітою обласних,
Київської міської
державних адміністрацій

Щодо роботи інклюзивно-ресурсних центрів
у зв'язку з прийняттям постанови
Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 765

У зв'язку з численними зверненнями щодо реалізації Постанови Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. №765 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами», якою оновлено Положення про інклюзивно-ресурсний центр (далі – Положення) та внесені зміни до окремих актів Уряду, що регулюють питання переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, оплати праці, встановлення надбавок та збільшення тривалості відпусток педагогічним працівникам інклюзивно-ресурсних центрів (далі – ІРЦ) Міністерство освіти і науки України надає роз'яснення щодо найпоширеніших запитань, порушених у зверненнях.

Щодо оновлення завдань ІРЦ.

Відповідно до пункту 1 Положення ІРЦ є установою, що утворюється з метою забезпечення права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, в тому числі у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття освіти. Відповідно до цього для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи (далі - комплексна оцінка) до ІРЦ можуть звертатися особи різного віку, в тому числі батьки або інші законні представники з дітьми дошкільного віку та особи 18 років і старше, які продовжують здобуття освіти. Для осіб 18 років і старше, які мають інвалідність, послуги комплексної оцінки надаються безкоштовно.

У зв'язку з цим основні завдання ІРЦ, які зазначені у пункті 8 Положення, суттєво оновлено. До них належить:

1) проведення комплексної оцінки, у тому числі повторної, та здійснення системного кваліфікованого супроводу осіб у разі встановлення у них особливих освітніх потреб;

2) надання рекомендацій закладам освіти щодо розроблення індивідуальної програми розвитку особи;

3) консультування батьків, інших законних представників особи з особливими освітніми потребами щодо особливостей її розвитку;

4) забезпечення участі педагогічних працівників ІРЦ:

у діяльності команди психолого-педагогічного супроводу особи з особливими освітніми потребами;

у семінарах, тренінгах, майстер-класах для підвищення кваліфікації педагогічних працівників, обміну досвідом тощо.

5) залучення (у разі потреби) педагогічних працівників ІРЦ під час засідань психолого-педагогічного консилиуму у спеціальних закладах загальної середньої освіти;

6) надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та інших послуг дітям з особливими освітніми потребами:

дітям раннього та дошкільного віку, які не відвідують заклади дошкільної освіти;

дітям, які здобувають освіту у формі педагогічного патронажу.

7) визначення потреби в асистенті учня та/або супроводі дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі (групі);

8) визначення рівня підтримки особи з особливими освітніми потребами в закладі освіти;

9) надання консультативної, психологічної допомоги батькам, іншим законним представникам осіб з особливими освітніми потребами у формуванні позитивної мотивації щодо розвитку таких дітей та підвищення обізнаності щодо організації їх навчання і виховання;

10) інформування громади про діяльність ІРЦ та взаємодія з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами освіти, закладами охорони здоров'я, закладами (установами) соціального захисту населення, службами у справах дітей, громадськими організаціями тощо;

11) ведення обліку осіб, які звернулися до ІРЦ, шляхом формування їх електронного переліку в АС «ІРЦ» за формою, визначеною додатком 1;

12) підготовка звітної та аналітичної інформації про результати діяльності ІРЦ.

Щодо надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та інших послуг дітям з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту у формі педагогічного патронажу.

Порядок організації здобуття повної загальної середньої освіти за індивідуальною формою регламентується Положенням про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314) (далі - Положення).

Відповідно до пункту 3 розділу V Положення персональний склад педагогічних працівників, які здійснюють навчання за формою педагогічного патронажу, кількість навчальних годин для її організації визначаються наказом керівника закладу освіти відповідно до кількості навчальних предметів, обов'язкових для вивчення відповідно до освітньої програми за умови виконання вимог державних стандартів освіти.

Для дітей з особливими освітніми потребами, які за станом здоров'я не можуть здобувати повну загальну середню освіту за денною формою (відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я або медичного висновку про стан здоров'я дитини за формою, затвердженою Міністерством охорони здоров'я України), кількість навчальних годин визначається з розрахунку:

10 годин на тиждень на кожного здобувача освіти 1-4 класів;

14 годин на тиждень на кожного здобувача освіти 5-9 класів;

16 годин на тиждень на кожного здобувача освіти 10-11(12) класів.

Зазначена кількість годин є граничною, тобто не може бути більшою.

Освітній процес для дітей з особливими освітніми потребами має корекційну спрямованість на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів. Визначені години можуть бути використані лише для вивчення предметів відповідно до навчального плану освітньої програми. Освітня програма для таких учнів має в обов'язковому порядку містити корекційно-розвитковий складник, який забезпечується дидактично через чітке визначення освітніх завдань кожного уроку, оптимального визначення його змістового компоненту та широкого використання методів, прийомів і способів активізації навчально-пізнавальної діяльності учня. Персональний склад педагогічних працівників, які здійснюють навчання за формою педагогічного патронажу, визначається наказом керівника закладу освіти. Водночас, слід зазначити, що організація освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами має свою специфіку та вимагає від педагогів

наявності знань з корекційної педагогіки щодо закономірностей та особливостей розвитку і навчання таких дітей, володіння прийомами та методами роботи з ними.

Відповідно абзацу четвертого частини 2 статті 55 Закону України «Про освіту» батьки або інші законні представники мають право обирати заклад освіти, освітню програму, вид і форму здобуття дітьми відповідної освіти. При формуванні висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи ІРЦ не має інформації в якому закладі, класі (спеціальному або інклюзивному) та за якою формою дитина здобуватиме освіти. Вважаємо за необхідне забезпечити максимальну уніфікованість висновку, **утримуватися від скерування та надання рекомендацій** щодо обрання батьками закладу чи форми освіти.

Звертаємо увагу, що рівні підтримки в освітньому процесі регламентуються постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2021 р. № 769 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. N 530» та постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти», які вступають в дію з 1 січня 2021 року. Введення рівнів підтримки під час освітнього процесу не поширюється на спеціальні класи, спеціальні заклади освіти та на індивідуальну форму навчання у вигляді педагогічного патронажу, що регламентуються відповідними нормативно-правовими актами. Таким чином зазначений у пункті 9 Висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи рівень підтримки використовується лише для організації інклюзивного навчання. Для забезпечення додаткової підтримки дітей, які здійснюють навчання за формою педагогічного патронажу додаткові психолого-педагогічні, корекційно-розвиткові та інших послуги такий учень може отримувати в ІРЦ, чи іншому закладі, зокрема реабілітаційному закладі чи спеціальному закладі освіти, у обсязі, який відповідає індивідуальним потребам такого учня та стану його здоров'я та не має призводити до перенавантаження здобувача освіти.

Щодо створення філій ІРЦ та мобільних інклюзивно-ресурсних центрів;

Відповідно до пункту 3 Положення за рішенням засновника ІРЦ може мати у своїй структурі філію (філії) та може організовувати власну діяльність з використанням мобільного ІРЦ.

Відповідно до пункту першого частини 2, та частини 6 Статті 55 «Господарського кодексу України» суб'єкти господарювання, зокрема юридичні особи, комунальні та інші підприємства а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом

порядку мають право відкривати свої філії, представництва, інші відокремлені підрозділи без створення юридичної особи.

Відповідно до статті 95 Цивільного кодексу України філією є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій; філії не є юридичними особами, наділяються майном юридичної особи, що їх створила, і діють на підставі затвердженого нею положення.

Відповідно до пункту 4 Положення про ІРЦ утворюються з розрахунку один на не більш як на 7 тис. дітей, які проживають на території територіальної громади (району), та не більш як на 12 тис. дітей, які проживають у місті (районі міста).

Створення мобільних ІРЦ зумовлене необхідністю забезпечення доступності послуг комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, особливо в тих регіонах України де є важкодоступні населені пункти.

Принагідно повідомляємо, що відповідно до постанови КМУ від 03.04.2019 № 319 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення якості освіти» Кабінетом Міністрів України було виділено кошти на придбання автомобільних транспортних засобів, у тому числі для обслуговування ІРЦ.

Щодо кадрового забезпечення ІРЦ.

Відповідно до пунктів 43 Положення діяльність інклюзивно-ресурсних центрів забезпечують педагогічні працівники - керівник (директор), завідувач філії (за наявності філії), фахівці (консультанти) інклюзивно-ресурсного центру (практичні психологи, вчителі-реабілітологи, вчителі-логопеди, інші вчителі-дефектологи).

Відповідно до пунктів 42, 44, 45 Положення педагогічні працівники ІРЦ призначаються на посади керівником ІРЦ у порядку, встановленому трудовим законодавством.

Тобто фахівці (консультанти) ІРЦ призначаються керівником ІРЦ без проведення конкурсу. В той же час звертаємо увагу, що при укладенні трудового договору за згодою сторін може бути обумовлене випробування з метою перевірки відповідності фахівця (консультанта) ІРЦ роботі, яка йому доручається (ст. 36 КЗпП України).

Рекомендуємо засновникам привести статuti ІРЦ у відповідність до Положення та затвердити нові штатні розписи із зазначенням назв нових посад.

Після затвердження статуту та нового штатного розпису керівник установи має перевести працівників на нові посади, оформити документи про трудову діяльність працівників з дотримання вимог чинного трудового

законодавства, затвердити нові посадові інструкції працівників відповідно до займаних ними посад.

Під час підготовки посадових інструкцій рекомендуємо керуватися таким функціоналом посад.

Характеристики посади «фахівець (консультант) інклюзивно-ресурсного центру»:

Завдання та обов'язки.

- проводить первинну бесіду з батьками або іншими законними представниками особи;
- здійснює комплексну оцінку з використанням комплектів сучасних діагностичних методик для встановлення у особи наявності у неї особливих освітніх потреб;
- консультує та надає консультативну допомогу батькам або іншим законним представникам особи, педагогічним працівникам закладів освіти;
- веде спостереження за особою, якій проводиться комплексна оцінка у закладі освіти або у середовищі, яке для цієї особи є звичним і комфортним;
- бере участь у засіданні команди психолого-педагогічного супроводу у закладі освіти;
- надає психолого-педагогічні, корекційно-розвиткові послуги відповідно до завдань ІРЦ;
- бере участь у прийнятті колегіальних рішень командою психолого-педагогічного супроводу закладу освіти;
- бере участь у складанні висновку про комплексну оцінку (в тому числі повторну);
- виконує інші завдання ІРЦ, покладені на нього керівником ІРЦ відповідно до посадової інструкції.

Кваліфікаційні вимоги: вільно володіє державною мовою, має вищу педагогічну (психологічну) освіту ступеня магістра (спеціаліста) за спеціальностями «Психологія («Практична психологія»), «Спеціальна освіта» («Корекційна освіта», «Дефектологія») або «Психологія («Практична психологія»), досконало володіє спеціальним фахом, має високу кваліфікацію, глибокі знання з спеціальної галузі, має стаж роботи за фахом не менш як два роки у порядку, встановленому трудовим законодавством.

Таким чином, 16 тарифний розряд встановлюється керівнику (директору), завідувачу філії (за наявності) ІРЦ. 15 тарифний розряд встановлюється

працівникам з моменту переведення на нові посади «фахівець (консультант) інклюзивно-ресурсного центру».

Вважаємо, що оплата праці фахівців (консультантів) ІРЦ має здійснюватися у розмірі посадових окладів, зазначених у постанові Кабінету Міністрів України № 1298 від 30 серпня 2002 року «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери», відповідно до якої фахівцю (консультанту) ІРЦ встановлюється 15 тарифний розряд, до внесення змін до Національного класифікатора професій ДК 003:2010 та Наказу Міністерства освіти і науки України № 557 від 26.09.2005 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ».

Принагідно інформуємо, що Міністерством освіти і науки України були надіслані пропозиції щодо включення позиції фахівець (консультант) інклюзивно-ресурсного центру до Класифікатора професій, які опрацьовуються Міністерством економічного розвитку України.

Щодо атестації педагогічних працівників ІРЦ.

Порядок атестації педагогічних працівників, присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань регламентований Типовим положенням про атестацію педагогічних працівників, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 р. № 930, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 4 грудня 2010 р. за № 1255/18550 (далі – Типове положення).

Відповідно Типового положення фахівці ІРЦ атестуються на відповідність займаній посаді. Присвоєні за наслідками атестації кваліфікаційні категорії та педагогічні звання зберігаються до наступної атестації на відповідній посаді.

Щодо суміщення посад керівником (директором) ІРЦ та фахівцями (консультантами) ІРЦ, та 36 годинного робочого часу.

Умови роботи за сумісництвом регламентуються постановою Кабінету Міністрів України від 03.04.1993 № 245» про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій» та спільним наказом міністерства праці України, Міністерства юстиції України та Міністерства фінансів України від 28.06.1993 «Про затвердження Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій».

Відповідно до пункту 1 Положення про умови за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій сумісництвом вважається виконання працівником, крім основної, іншої регулярної

оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час на тому ж або іншому підприємстві, установі, організації. При цьому тривалість роботи за сумісництвом не може перевищувати 4 години за день і повного робочого дня у вихідний день. Загальна тривалість роботи за сумісництвом не повинна перевищувати місячної норми робочого часу.

З огляду на зазначене, працівник ІРЦ має право обіймати посаду за сумісництвом на 0,5 ставки тільки поза межами свого основного робочого часу, якщо режим роботи ІРЦ дозволяє організувати таку роботу. Графік роботи ІРЦ визначається керівником (директором) ІРЦ, має бути гнучким та забезпечувати безперервне виконання завдань, зазначених у Положенні. Графік роботи працівників ІРЦ визначається керівником (директором) ІРЦ.

Відповідно до пункту 40 Положення тривалість робочого тижня педагогічних працівників ІРЦ становить 36 годин (1,5 ставки 54 години на тиждень). Тобто фахівець центру може працювати на 0,5 ставки за сумісництвом, якщо ІРЦ працює з 8 до 20 години або у вихідні дні.

Водночас зазначимо, що частиною першою статті 105 Кодексу законів про працю України передбачено суміщення професій (посад), тобто можливість виконання працівником на тому ж підприємстві (в установі, організації поряд із своєю основною роботою, обумовленою трудовим договором, додаткової роботи за іншою професією (посадою) або обов'язків тимчасово відсутнього працівника без звільнення з основної роботи.

При цьому суміщення професій (посад) допускається за згодою працівника протягом встановленої законодавством тривалості робочого дня, якщо це економічно вигідно і не призводить до погіршення якості виконуваних робіт. Отже, суміщення професій (посад) допускається у тих випадках, коли працівник за своєю кваліфікацією може забезпечити якісне виконання як основної, так і суміщуваної (додаткової) роботи.

За суміщення професій (посад) наказом Міністерства освіти і науки від 26.09.2005 № 557 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ» передбачено встановлення доплати у розмірі 50 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати).

Заступник Міністра
РОГОВА

Віра

Самсонова Лариса Станіславівна 4813239